

Csak a KISZ égisze alatt?

Fiatalok – magukban

— Vonzó-e a mezőgazdaság a fiataloknak? — kérdezem dr. Bodó Istvánt, a tápai Tiszatáj Termelőszövetkezet elnökét.

— Tavalyelőtt körülbelül 85-en mentek el, és ugyanennyien jöttek — válaszolja. — A múlt évben pedig ennek a kétszeresére nőtt a fluktuáció.

— Csak fiatalok vándorolnak el?

— A 30 évesnél idősebbek is. Rájuk is vonatkozik ez a szám.

— Ok nélkül kevesen változtatnak munkahelyet.

— Az okot azonban nehéz meghatározni. A belépők nagy része nem találja meg a számítását, esetleg rosszul tájékozottak a munkatársai. Nemrégiben például fölvetünk egy fiatal sofőrt. A hergépkecsi volánjánál kevesebbet lehet keresni a téli hónapokban. Elképzelhető az is, hogy a dörzsöltebb kollégái nem osztották meg vele a legjövődélmezőbb fuvarokat. Tény, hogy egy hét múlva visszakérte a munkakönyvét. Pedig dolgos gyereknek látszott.

— Ezek szerint a közvetlen főnökei sem ismertették meg a lehetőségekkel.

— Valószínűleg tartom.

— Összesen hány 30 éven aluli dolgozója van a szövetkezetnek?

— 131 a négyszáz aktív tagból. Kevés az alkalmazottunk. Persze jobb is így, mert a tagok egy kicsit a gazda szemével figyelik a termelőszövetkezetet. Háztáji is kapnak, ami a keresetük szempontjából nem közömbös.

— Működik a térszervezet KISZ-alapszervezet?

— Huszonné KISZ-tagunk van. Szerencsére rájuk nem jellemző, hogy elmennek tőlünk. Közülük három nemrég vettünk fel. Az alapszervezeti titkár részt vesz a vezetőségi üléseken, csak az a baj, hogy ritkán szól hozzá. Nekem, személy szerint nincs kifogásom ellene, bár egy évvel korábban azt szerettem volna, ha más választanak meg helyette. A térszervezet vezetője viszont panaszkodik amiatt, hogy a KISZ-titkár nem hajlandó beleszólni a vitákba.

Ketten állnak az esztergápad mellett. Egyikük elmegy, Szommer László marad.

— 1978-ban a MAHART tápai hajójavító üzeméből jöttem át a térszervezetbe — mondja. — Az előző munkahelyemen is KISZ-vezetőségi tag voltam. Itt rögtön megbízott alapszervezeti titkár lettem, mert a korábbi titkár elment. Már az első hetekben meglepett az érdektelenség s az, hogy milyen kevés a KISZ-tag. Úgy láttam, hogy engem sem vesznek komolyan. A gazdasági vezetők közül jóformán csak az elnökkel tudtam szót érteni. Hamarosan megválasztottak. Nem irányíthatam kemény kézzel, hiszen a fiatalokat inkább bátorítani kellett, mint visszafogni.

— Rendszeres résztvevője vagy a vezetőségi tanácskozásoknak. Hallathatad volna a szavadat...

— Ott sem hallgatnak rám. Egyszer kiálltam az egyik KISZ-tag érdekében, mert méltatlanul keveset emeltek az órabérére. Ebben a vitában is alul maradtam.

Négy csésze kávé kerül az ebédlő asztalára. Török Sándor, az „egyszerű” KISZ-tag viszi a szót.

— Öt évvel ezelőtt sokkal jobban összetartották a fiatalok. Többen voltak a rendezvényeken, s a KISZ-tagok találkozója nem szűkölt le a taggyűlésekre. Most is gyökeresen más lenne a helyzet, ha lenne egy klubunk. Ezért tartjuk a kap-

csolatot a községi KISZ-szervezetekkel. A háziipari szövetkezetnek például jól be rendezett klubja van. Azt mi is használhatnánk. Egy labdarúgó kispályát is elkezdünk építeni közösen, de abbamaradt.

— Együttműködni csak úgy érdemes, ha mi is adunk valamit — szól közbe Márki Zoltán, a pártalapszervezet ifjúsági felelőse. — Ehhez viszont megbízható irányítás kell. Mindössze ketten voltak a legutóbbi KISZ-vezetőségi megbeszélésen. Egyikük akkor is ki-be járkált. — Nekem sem könnyű munkaidőben eljönni a gép mellől — hozza fel Szommer László. — Az egyetlen szertályos vagyok az egész műhelyben. Kora reggeltől késő délutánig dolgozom. Utána szinte senkit sem találok a helyen. Így lehetetlen a rendezvényeket előkészíteni.

— Azelőtt névadókra, vetélkedőkre, kirándulásokra jártunk — mondja Török Sándor.

— Most meg a társadalmi munkát sem nézik új szemmel — folytatja Márki Zoltán. — Volt egy újításunk, amellyel könnyebben meg lehet emelni a gépkocsikat, hogy hozzáférhető legyen az alváz. Az anyagigény minimális volt, mégsem fogadták el. Azzal érveltek, hogy jó a régi akácfadeszka is.

Zatykó István, a térszervezet műszaki főigazgatója mélyet szív cigarettájából. Ez a műhely is hozzátartozik.

— A térszervezet vezetője értékeli kedvezően a KISZ-alapszervezet munkáját. Ez részben a KISZ-titkár, részben a tagok hibája.

— Itt a műhelyben támaszkodhat-e a KISZ-es fiatalokra?

— Lehet rájuk számítani,

de többet is várok tőlük. Elismerem, hogy az anyagi ösztönzésen lehetne még javítani, ám egyúttal a munkaidő kihasználtságán is.

— Mit tud a KISZ-alapszervezet tevékenységéről?

— Szervező titkár vagyok. Az a tapasztalatom, hogy jobban is dolgozhatnánk, ha a termelőszövetkezet vezetői következtetésben foglaloznának a fiatalok problémáival. Én a korom és a munkám miatt már nem sokat tehetek, ezért nem is vállalom feladatokat a következő akcióévben.

Elmondja, hogy szerinte Szommer László szorosabb időbeosztással többet is elérhetett volna, de mégsem csupán rajta múlt, hogy az egy év alatt a korábbihoz képest nem javult számottevően a KISZ-munka, s a térszervezet dolgozó fiatalokat sem tudták összefogni.

Délután elered az eső. Nem is lenne Tápén, ha az a néhány milliméter csapadék nem verné sárosra az utat. A termelőszövetkezet központból hazaindulnak az emberek. Szegedről megérkezik a busz. Egy kisfiú száll le, játékosan megpörgeti a megálló korlátjának láncait. Egy idősebb nő hangosan rávivall. Ahelyett, hogy jószándékúan szólna a gyerekre, aki az iskolából jövet talán épp e láncpörgetéssel, a kövek rugdosásával oldja fel feszültségét. Hiába, az ifjúság nevelésén helyenként még lenne mit javítani...

Erről jut eszembe, hogy vajon a Tiszatáj Termelőszövetkezetben, ha már megtették, hogy nemcsak a KISZ égisze alatt lehet foglalkozni a fiatalokkal, miért nem tesznek ennek érdekében többet?

Jámbor Ernő

„Légi bányászati”

A Német Demokratikus Köztársaság hatalmas külügyi barmaszenfjétségei mellett megszokott látvány az alacsonyán köröző, pontosan meghatározott útvonalon szálló repülőgépek. A légi fényképek alapján rajzoló gépek készítik el a szénmezők elhelyezkedésének pontos térképét, és így a „légből kapott” információk felhasználásával sok pénzt, időt és energiát takarítanak meg.

A szénmezők elhelyezkedésének pontos meghatározása segít a fejtezőgépek optimális mozgásának kijelölésében, a szénszállító futószalagok helyének meghatározásában, a termelés hatékonyságának növelésében. Ez pedig az egyik fő szempont, hiszen a hatékonyság, a gazdaságosság növelése, a modern technika eszköztárának segítségével napjaink egyik legfontosabb feladata.

Egy kis szobortörténet

1930 január végén valamennyi szegedi napilap hírlap adta, hogy a Kultuszminisztérium két bronzszobrot ajándékozott a városnak. A Budapestre járt polgármester Pásztor János szobrász műtermében meg is tekintette az ajándékokat: egyik a romboló, másik az áldást hozó víz jelképe. A Délmagyarország a következőket írja: „A két szoborcsoport a vizet allegorizálja, az egyik a romboló vizet, a másik az áldást hozót. A romboló víz bronzban volt a műteremben, a szobor másfél méter magas, egy marcona férfialak a főalakja, amely egy halon nyargal. Az áldást hozó vizet allegorizáló szoborcsoportot főalakja egy halon ülő eszményien szép nőalak, két mellékalak.” Közölte a cikk azt is, hogy ez utóbbi még csak gipszmintában volt meg.

A cikk további része az elhelyezés problémájával foglalkozik. Érdekes, hogy elsősorban a Tisza-part jött számításba, mégpedig a vár

előtti szabad terület, a sélány. Másik megoldás: az akkori Tisza Lajos körút két végé lett volna, tehát elválasztva a két csoport. Szó volt még az akkoriban újdonságnak számító melegvíz-forrás, a későbbi Anna-kút helyéről is. Végül, de szinte mellesleg is utolsósorban megemlíti a városháza előtti parktérköt, ahol annak idején a korzó felőli sarkon egy bodószérű építményben barométer és hőmérő állt.

Felveti a Délmagyarország, hogy ha a városháza elé helyeznék a csoportot, medencét kellene építeni, mégpedig a meleg víz odavezetésével, és ebbe az akvárium-szerű medencébe halakat is lehetne telepíteni, különböző egzotikus víznövényekkel. De már a cikk is letargikusan jegyzi meg, hogy ez drága lenne, mert a medence is sokba kerülne, és főként a meleg víz odavezetése, mert nagyon drága a cementes.

Közli valamennyi lap, hogy a minisztérium csak a szob-

Hagyományok Tápén

Farsang

„Már a középkorban is a zajos multságok, lakodalmak ideje a farsang, ami a Vízkereszt napjától Hamvazószerdáig tartott”. E két jeles napnál is érdemes elidőzni, amelyek közé beekelődtött ez a szilajsággal, játékkal és sajátos szokásanyagával megáldott néhány hét. Vízkeresztkor a pap dézsaszámra szentelte meg a vizet a tápai templomkertben, ahonnan mindenki vitt haza egy üveggel. Megszentelték vele a házat — kívül is, belül is. Öntöttek az ástótkútba is, hogy ne pusztuljon a jószág. Ami víz megmaradt, azt eltették, és a komlóélesztő készítésénél felhasználták. Hamvazószerda a nagybőjt első napja. A zsirus bődönrre ezentül rá se néztek. Olajjal, módosabbak vajjal főztek húsvétvasárnap délig. Ugyanazon ideig hús nem került az asztalra, csak a hal, ami bőjtös eledelnek számított. (Pedig annak is van zsírja.) A tévégi farsangot nagyfarsangnak nevezték. Más tájakon téltemetést, bögötemetést rendeznek. Összel van a kisfarsang, ami szent Mihálytól (szept. 29.) Katalin-nap (nov. 25.) előtti vasárnapig tart és szintén a lakodalmazás ideje Tápén. Ez a szokás itt ma is élő.

A farsanghoz a karácsonyi ünnepkor után a legtöbb hagyomány kapcsolódik. Legjellemzőbb eseménye az alarcos, maskarás öltözetű, különböző helyi szokásokkal tűzdelt alakoskodás, mőkázás. Am farsangvasárnapig egész sor olyan jeles nap van, amelyek mindegyikéhez tartozott egy csomó hiedelem is. A gyertyaszentelőkor szentelt gyertya megvédte a házat és a benne lakókat a gonoszoktól, távol tartotta a jégverést meg a villámcsapást és mindenféle gonosz ártalmát. A szentelt gyertya sok idős családnál ma is a falon lóg, amit majd a ravatalánál éget el a család. Ami marad, azt vele temetik. A régi tápaiak szigorúan tartották, hogy Üszögös szent Péter napján azért nem érdemes liba-, kacsa- és tyúkültetéssel bajlódni, mert „úgyis üszögös lösz mind”. A farsangvasárnap előtti csütörtökön „egész nap csak öltünk — hasfájásig”. A tápaiak ezt a napot zablócütörtök néven tartották számon. Ették-ittak, mert a rávaló vasárnapnak a húshagyó neve is szigorú mértéktelenségre kötelezte őket, vagyis „mögbüjtöttünk”. Hétfőn és kedden aztán ismét ehettek kedvükre.

Ez a három nap szolgál egyébként a féktelen mulatozásokra is. Farsang (húshagyó) vasárnap és kedden a lányok, legények bálaztak. Hétfőn meg az öregek, a házasságok mulattak.

Húshagyókedden csak tíz óráig bálaztak, aztán „iszkeri” hazafelé. Még egyszer beabáltunk”. Néhány katonaviselt és a katonai soralól ki maradt öreglegény fölfogadta a muzsikásokat, hogy kísérik őket, amint másnap tőkét húznak gyékénykötellekkel. Dalolva haladtak lányosháztól lányosházig. Egy közülük papnak öltözve hamvazta a lányokat. A lányok borral kínálták a legényeket, akik kimaradtak a farsangból, vagyis eddig még nem házasságok meg. A szokás az első világháború után elmaradt.

Ifj. Lelc József

Hétköznapiak

Pro...

Harmadosztályú vendéglő. Voltaképpen semmi sem különbözött meg sok tégstől. Hiszen erre végre alkalmatlanok lennének az alumínium evőeszközök, az igénytelen és jellegtelen berendezés. Mégis, gyanús egy kocsma ez. Gyanúmat már meglehetősen régen felkeltette, hogy többnyire tiszták az abroszok, s a felszolgálók nemcsak hogy udvariasak tudnak lenni, hanem időnként határozottan kedvesek, sőt, uram bocsá, még jókedvűek is. Ilyet munka közben...! Szóval: gyanús egy hely. És képzeljék, mi történt a múltkor. A vendég — csak a forma kedvéért — föltette a szokásos kérdést: — Milyen sörük van? És az elképesztő válasz:

— Van Kőbányai, Kinizsi, Steffi és lengyel... Melyiket hozhatom?

Hát kérem, ez mégis csak abszurdum. Itt választásra kényszerítik az embert, aki vendéglátó már elsőosztályú helyeken is hozzá szokott a tökéletes kényelemhez, mármint ahhoz, hogy többnyire egyetlen fajta sört tartanak. Ami éppen van. Szóval ahelyett, hogy tartanak magukat a vendéglátóipar immár hagyományává lett, a vendég tökéletes kényelmét, a választás kínjait kiküszöbölő szokásaihoz, itt választékot biztosítanak. Meg is érdemi az ilyen étterem, hogy nyilvánosságra hozzuk a nevét. Igen, a Liget vendéglőről van szó...

...és kontra

A dohányosok népes (és nem túl okos) táborától fogva tudja, milyen megbízható és szolid cég a Magyar Dohányipar. Cigaretta régtől fogva világhírűek, amiről annak idején Wajda is bizonyágot tett a Hamu és gyémántban, amikor a főhős a lengyel fekete piacon (természetesen közvetlenül a háború után) az amerikai és a magyar cigaretta közül természetesen a magyart választotta, mondván, valami tisztességeset és erőset szeretne.

Nos, dohányiparunk azóta is ragaszkodik hagyományaihoz, még újításaiban is. Talán még emlékszik rá a tisztelt olvasó, hogy egykoron a Fecske is celofánburokban került piacra. Aztán a celofán — nagy meglepetés közepette, hogy később majd visszakerül — elmaradt. Úgy látszik, beválhatott az újítás. Mert tessék. Most már a Sopianae, sőt például a Helikon is celofán nélkül kerül a boltokba. Ugyanazért az árért, természetesen. Sokan — mert hát örök

elégedetlenkedők mindig vannak — morgolódhatnak: kiszárad a cigarettá, a dohány különböző szagokat vesz föl környezetéből, büdös lesz... És így tovább. De kérem! Gondoljunk csak szívhatalanul keményre tömött, kissé nedves dohánytól kőkemény cigarettáinkra! Ugye, jót tesz nekik a száradás? Ugye, hogy mindenképpen jól jártunk a celofán elhagyásával. S bár igaz, hogy nálunk fixirások a cigaretták, ám a termék minőségének ilyenén javításáért úgy öt fillérrel talán az árakat is lehetne emelni.

És aki mégis celofánburkot, szívhatóra tömött, jó minőségű cigarettákat szeretne? Az vessen magára. Mert — hála a Magyar Dohányipar — az nálunk ki van zárva, hogy az egyes gyárak netán versenyezzenek is egymással, s valódi választékkal a választás nehéz feladata elé állítsák a szerencsétlen vásárlót. Ettől szerencsére megkímélnek bennünket...

Sz. I.

Magyarka Ferenc